

צ'בי נאי

תסריט

השקר הגדול

זמנים מודרניים – צ'רלי צ'פלין

משבשות מייד את קו הייצור. דבר זה נותן, כמוכח, לצ'פלין שטח-מחיה קומי בלתי-מוגבל. מה גם ששתי התנועות המונוטוניות של סגירת הברגים משתמרות בגופו כעווית קיצבית גם לאחר שהוא נוטש את קריהייצור להפסקת מנוחה, עווית המממרת את חלומם של הוגי קריהייצור: **יצירת סימביוזה מלאה בין האדם למכונה.** ואכן, זהו הדבר שקורה לנווד כאשר הוא נבלע במכונה, נישא על צירים וגלגלי-

לרשעים מזה ולטובים מזה, לעניים מכאן ולעשירים מכאן, ליפים ולמכוערים. הסרט נפתח בשני "שטים" עוקבים מלמ"ה עלה: עדר-כבשים נרחקים לתוך מיכלאה ופועלים נרחסים לתוך מיפעל. האנלוגיה לא משאירה מקום לספק באשר לעמדתו של צ'פלין כלפי התיעוש והמכאניזציה. בצד הזה של המכוערים נמצא גם נשיא תאגיד הפלדה, "אח גדול" משועמם וחסרת-עסקה, המפקח באמצעות מצלמות על העבודה באגפי

אינני יודע אם צ'רלי צ'פלין ידע ש"זמנים מודרניים" מציין את ההופעה האחרונה של הנווד בסרטיו. אבל על פי גורש הקטעים הקלאסיים, שכל אחד מהם די היה בו להבטיח לזמנים מודרניים מקום-כבוד בפנתי"און של הקולנוע, נראה שצ'פלין נערך לאפי-שרות כזו. כיוון שכך, מן הראוי לומר כמה מילים על דמות זו, ואולי לשאול את עצמנו מדוע יצור קטן ופאתטי זה, אשר במעלליו ובאורח-חיי

שיניים, ומחייך באושר של מי שהגיע באמצע-עות המכונה לנירוואנה. אולם, כאשר קצב התנועה של פסי-הייצור מואץ לבלתי נשוא, קור רה לנווד מה שתורת הכאוס המודרנית מנבא אה שיקרה לכל מערכת אורגנית או פסיק-לית: אוכדן שיווי-מישקל ויציאה מכלל שלי-טה. העולם הופך בעיניו למכונה ענקית, שכל עצם בולט או עגול בה — אווין, כפתור או חוטם — נראים לו כרגלים הצריכים הברגה. מתאתו של הנווד נגד המכונה היא בת שני שלבים: בשלב ראשון הוא שובר את הקצב המכאני והמונטוני של המכונה על ידי החסי-

המיפעל, ומאיץ מעת לעת את קצב התנועה של קריהייצור. תיאור העבודה על קריהייצור הוא פנינה קולנועית, ואולי גם הסאטירה הבוטה והקולית-עת ביותר שנעשתה על עיקרון הסטנדרטיזציה שעמד ביסוד התיעוש המודרני. על צ'פלין ועל הפועלים שעוברים לצידו באחד מקטעי הקו, מוטל תפקיד אחר בלבד: לתת חיזוק אחרון לשני כרגים, באמצעות תנועה נגדית וברזומנית של שני מפתחות שהם מחזיקים בידיהם. הקצב של פסי-ההרכבה הוא כזה, שכל תנועה מיותרת או החמצת פעימה,

אין לו דבר משותף עם 99 אחוזים מצופי הסרט, הצליח לעורר ריגוש בקרב מאות מיליוני צופים בעולם, זה כמה דורות. במיוחד כך לאור ההנחה, כי ביסוד הדמות החמה, האנדר-שית והפיוטית של הנווד, עומד אחר ממעשי השקר וההונאה הגדולים ביותר בתולדות הקולנוע. על כך בהמשך.

שירת המכונה

כ מן בכל סרטיו של צ'פלין, גם בזמנים מודרניים העולם מחולק בקו עבה ושחור

הטירוף הטהור מנצח את המכונה ואת השיטה.